VERU APGABALA UN VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONA KOKAPSTRĀDES UN MĒBEĻU INDUSTRIJAS SITUĀCIJAS APRAKSTS UN REKOMENDĀCIJAS EKSPORTSPĒJAS VEICINĀŠANAI

Pētījuma kopsavilkums projektā
"Kokapstrādes un mēbeļu industrijas produktu inovācijas un eksporta spēju paaugstināšana Veru apgabalā un Vidzemes plānošanas reģionā"

LATVIJA
(VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONS)

IGAUNIJA
(VERU APGABALS)

Pētījuma - projekta ietvaros Vidzemes plānošanas reģiona (VPR) respondentu kopa pārstāv visu uzņēmumu grupas (sākot no mikro līdz lieliem uzņēmumiem), savukārt Veru apgabalā ir izteikts mikro uzņēmumu īpatsvars un praktiski lielo uzņēmumu neesamība. Iegūtos datus analizējot, jāņem vērā VPR un Veru apgabala savstarpējā atšķirība platībā - VPR ir 6 reizes lielāks nekā Veru apgabals. Pētījuma autori analīzē izslēdz lielos uzņēmumus, un fokuss likts uz mikro, maziem un vidējiem uzņēmumiem.

MEŽA NOZARES VISPĀRĒJĀ STATISTIKA (2015)

Meža platības
3,4 milj. ha
2,2 milj. ha

Koksnes krāja
670 milj. m³
478 milj. m³

Ikgadējais izstrādes apjoms
~11 milj. m³
~10 milj. m³

Meža nozares eksports
2,04 mljrd. EUR
2,04 mljrd. EUR

Nozares īpatsvars eksporta struktūrā
20%
16%

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
26%
22%

Importa-eksporta bilance
+1,4 milj. EUR
Imports – 0.7
Eksports – 2.0
+1,3 milj. EUR
Imports – 0.75
Eksports – 2.04

Nodarbinātība
~40 tūkst.
jeb 5% no Latvijas darbspējīgiem iedzīvotājiem
~36 tūkst.
jeb 5% no Igaunijas darbspējīgiem iedzīvotājiem

Reģions

VPR: Kokapstrādes un mēbeļu nozare reģiona attīstībā atzīmēta kā nozīmīga, taču nākotnē tā būs prioritāra, īpaši nodarbinātības un ar to saistīto problēmu risināšanā. Latvijas kontekstā VPR vērtējams kā reģions, kur koksnes resursi ir pietiekami (mežainums 52%).

Veru apgabals: Igaunijas kontekstā šis apgabals ir nozīmīgs tieši darbaspēka pieejamības ziņā, mazāk - koksnes resursa pieejamības ziņā. Veru apgabalā resursu apjoms (50%) ir zem vidējā valstī (53%).

MEŽA NOZARES EKSPORTA DINAMIKA (2000 - 2015)

Latvijā meža nozare starp visām apstrādes rūpniecībām ir vienīgā, kas spēj uzrādīt pozitīvu tirdzniecības saldo, kas nozīmē, ka imports ir mazāks par eksportu. Latvijā importa vērtība sastāda aptuveni vienu trešo daļu no eksporta apjoma vērtības. Galvenie importa produkti ir celuloze, papīrs un kartons.

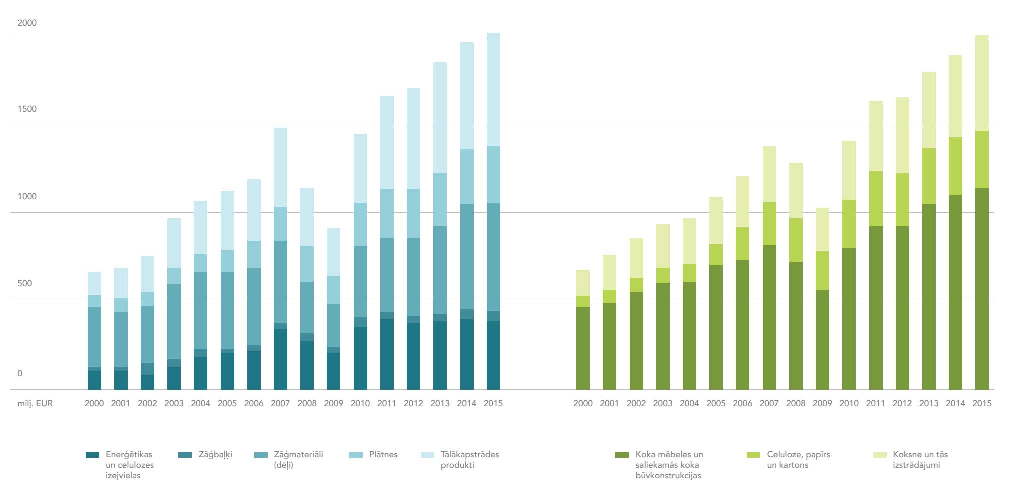

RESPONDENTU DARBĪBAS ILGUMS SADALĪJUMĀ PA PRODUKTU UN UZŅĒMUMU GRUPĀM VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONĀ UN VERU APGABALĀ

Pētījuma atlasē iekļautie respondenti ir tikai daļa no VPR un Veru apgabalā esošajiem nozares uzņēmumiem, tādā veidā pētījumā atspoguļotas tendences, iespējamās likumsakarības starp projekta partneru reģioniem.

Mēbeles
13 gadi (4;25)*
13 gadi (1;20)*

Koka mājas
11 gadi (4;25)*
8 gadi (3;14)*

Komponenti
12 gadi (<1;25)*
11 gadi (4;20)*

Koka dizaina produkti
8 gadi (2;12)*
7 gadi (3;12)*

Mikro
11 gadi (2;25)*
9 gadi (1;19)*

Mazs
11 gadi (<1;25)*
16 gadi (3;20)*

Vidējs
15 gadi (11;25)*
18 gadi (13;20)*

Liels
12 gadi (12;13)*
-

*Norādītas maksimālās un minimālās vērtības attiecībā uz respondentu darbības ilgumu sadalījumā pa produktu un uzņēmuma grupām.

LATVIJA
Vidējais darbības ilgums – 12 gadi
Ilgākais – 25 gadi
Jaunākais – <1gads

IGAUNIJA
Vidējais darbības ilgums – 11 gadi
Ilgākais – 20 gadi
Jaunākais – 1 gads

APGROZĪJUMA DINAMIKA (2015 - 2016), EUR

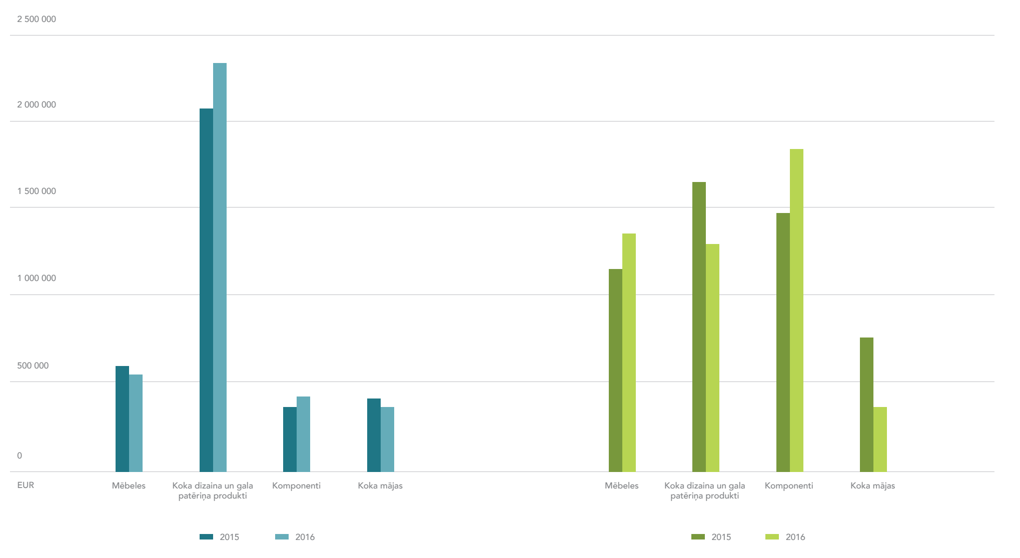

EKSPORTA PIEAUGUMS UN SAMAZINĀJUMS PA PRODUKTU GRUPĀM VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONĀ UN VERU APGABALĀ

Procentuālais respondentu īpatsvara sadalījums

	Mēbeles	Koka mājas	Komponenti	Koka dizaina un gala patēriņa produkti
LV 67%	41%	10%	28%	21%
EE 44%	55%	9%	10%	7%

no visiem respondentiem

Eksporta pieaugums un samazinājums 2015. un 2016. gadā

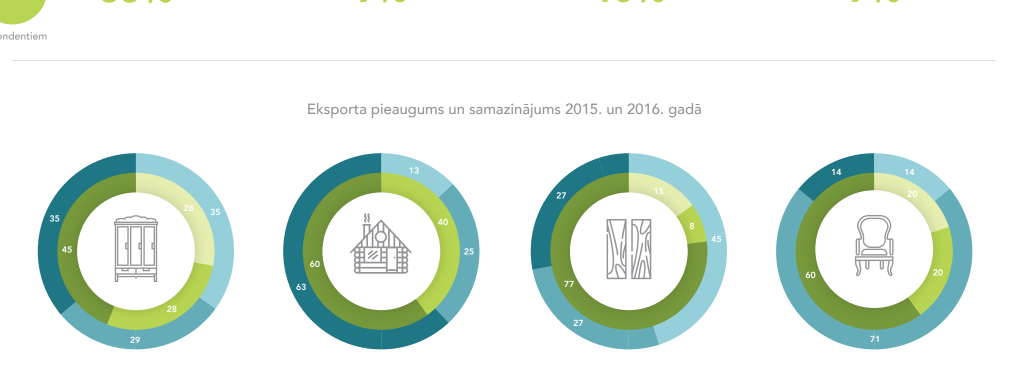

GALVENIE EKSPORTA TIRGI

VPR galvenie noieta tirgi - Zviedrija, Vācija, Apvienotā Karaliste, Dānija un Lietuva. Neliela daļa produkcijas tiek eksportēta arī ārpus Eiropas (Kanāda, ASV, Indija, Ķīna, Vjetnama).

Veru apgabalā lielākā daļa visas saražotās produkcijas tiek realizēta uz Somiju un Zviedriju. Nozīmīgs noieta tirgus ir arī Baltijas valstis. Ārpus Eiropas mēbeļu un koksnes dizaina izstrādājumu tirgus ir daudz sadrumstalotāks un vairāk balstās uz tiešajiem kontaktiem ar nelieliem tirgotājiem, vai uz personīgiem kontaktiem.

MĒBEĻU RAŽOŠANAS UN DZĪVES TELPAS LIETOŠANAS IETEKMES FAKTORI

Sociālie

- Vērojama pieaugoša mēbeļu lietotāju segmentācija;
- Pieaugošais senioru skaits pasaulē liek pastiprināti domāt par mēbelēm, kas funkcionāli pielāgotas tieši šīs klientu grupas vajadzībām;
- Pārapdzīvotība un migrācija veicina domāt par mēbeļu multifunkcionalitāti.

Tehnoloģiskie

- Mainīgā un progresējošā tehnoloģiskā vide ir priekšnosacījums tam, ka mēbeļu un dzīvojamo telpu tehnoloģiskiem risinājumiem jābūt ērti nomaināmiem un pielāgojamiem;
- Tehnoloģiju iestrādāšana mēbelēs ietekmēs lietotāju paradumus un sekmēs pārmaiņas darba vietu iekārtojumā.

Ekoloģiskie un vides

- Jākoncentrējas uz ilgstošu un kvalitatīvu mēbeļu un dzīvojamās telpas risinājumu izveidi;
- Dabīgs izejmateriāls ir nozīmīgs faktors veselībai;
- Šis ir atjaunojams resurss.

Dizaina

- Mēbelēm nākotnē jābūt ērti un viegli modificējamām, pielāgojamām;
- Darba vietu un publisko telpu lietojamība jāveido pēc iekļaujošas sabiedrības principiem;
- Jārada multifunkcionālas un moduļu veida mēbeles, lai efektīvi izmantotu dzīvojamo telpu;
- Jāizmanto senioru ķermeņa funkcionalitātei atbilstošs dizains.

REKOMENDĀCIJAS

VPR teritorijā nepieciešams vairāk sekmēt jaunu mikrouzņēmumu veidošanos kokapstrādes un mēbeļu sektorā. Perspektīvākie sektori būtu tieši koksnes dizaina un patēriņa produkti, kā arī mēbeļu ražošana, kas "Latvijas meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes 2015.-2020. gadam" pētījuma autora redzējumā klasificējas kā nozares produkcija ar augstu pievienoto vērtību un atbilstoša klientu vajadzībām. Pirmās aktivitātes, ko pētījuma autori rekomendē veikt VPR, ir sekojošas:

- Iesaistīties kvalificēta darbaspēka pieejamības jautājumos un risināt tos reģionu līmenī;
- Sekmēt ražošanai nepieciešamās infrastruktūras sakārtošanu;
- Sekmēt labvēlīgas investīciju politikas realizēšanu tālākapstrādes produktu ražošanai;
- Līdzdarboties reģiona uzņēmēju zināšanu pilnveidē par jaunāko biznesa vidē un riskiem;
- Nodrošināt reģionā esošo uzņēmumu savstarpējo sadarbību gan produktu, gan pakalpojumu jomā, t.sk. ar kokapstrādes un mēbeļu sektoru nesaistītām jomām.

Veru apgabalā uzņēmēji meklēja iespējas attīstīties, ražojot augstas pievienotās vērtības produktus, uzkrāja kapitālu un veica ieguldījumus tālākapstrādes ražotņu modernizācijā. Igaunijā ir labi attīstītas nozaru un reģionālās asociācijas, kas veicina atbalsta instrumentus (klasterus un kompetences centrus). Tas sekmē biznesa pieredzi un rosina uzņēmumus sadarboties. Minētie apstākļi ir iemesls, kādēļ Igaunijā ir daudz vairāk mikrouzņēmumu un straujāka attīstība vidējos un lielajos uzņēmumos (investīciju piesaiste). Pētījuma autori rekomendē:

- Attīstīt vietējo uzņēmumu produktu zīmolus, sadarbojoties ar dizaineriem, tādējādi pilnveidojot augstas pievienotās vērtības veidošanos un produktu salāgošanas iespējas ar citiem produktiem;
- Sekmēt ciešāku sadarbību starp uzņēmumiem, starp uzņēmumiem un valsts pārvaldi, uzlabojot kopējo nozares efektivitāti un investīcijas sadarbības tīkla radīšanā (tīkla mārketingā), piemēram, dažādas tīklošanās aktivitātes kontaktu iegūšanā un veidošanā starp uzņēmumu darbiniekiem;
- Sekmēt investīcijas mūsdienu tehnoloģijās un/vai jaunu tehnoloģiju radīšanā, produktu pārdošanā, piemēram, 3D produktu risinājumi, t.sk. attēli, virtuālās biznesa pieredzes īstenošanā, klientu un sadarbības partneru iesaistē;
- Atbalstīt neformālās apmācību programmas un seminārus par uzņēmumā nepieciešamajām jeb trūkstošām jomām darbaspēku profesionalitātes pilnveidē.

2018

Projekts "Kokapstrādes un mēbeļu industrijas produktu inovācijas un eksporta spēju paaugstināšana Veru apgabalā un Vidzemes plānošanas reģionā" īstenots Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programmas 2014. – 2020. gadam ietvaros ar mērķi stiprināt pārrobežu sadarbību kokapstrādes un mēbeļu sektorā starp Veru apgabala un Vidzemes plānošanas reģiona uzņēmējiem.

Augstāk minētā informācija šajā publikācijā atspoguļo autora viedokli, un Igaunijas-Latvijas programmas vadošā iestāde neatbild par publikācijā ietvertās informācijas iespējamo izmantošanu.

Kontaktpersona Latvijā:
Laima Engere, Projekta vadītāja, Vidzemes plānošanas reģions
Tālr. +371 28376912
E-pasts: laima.engere@vidzeme.lv

Kontaktpersona Igaunijā:
Lauri Semevsky, Project manager, Tsenter
Tālr. +372 57704045
E-pasts: lauri@tsenter.ee